

משום **דמינשתפא**. משום שהן מתגלגלות ברגלי אדם ובהמה העוברים ברשות הרבים, ואינם נמצאים במקום שנפלו תחילה, ולכן אינו יכול להכריז מקום.

אבל אם נמצאו הכריכות ברשות היחיד — חייב להכריז, משום דברשות היחיד הכריכות **לא מינשתפא**, ויכול להכריז מקום.

והאלומות, בין ברשות הרבים ובין ברשות היחיד — נוטל ומכריז, כיון דיקירי [כיון שגדולות וכבודות הן] — **לא מינשתפא** ברגלי אדם ובהמה, ויכול להכריז מקום.

תא שמע ממה ששינונו במשנתנו: ככרות של נחתום — הרי אלו שלו, משום שאין בהם סימן.

משמע, הא ככרות של בעל הבית — חייב להכריז עליהן⁽⁶⁶⁾.

ועתה, ככרות של בעל הבית, מאי טעמא שחייב להכריז —

כיון דאית בהו סימן. ומהו סימן? דמידע ידיע, רפתא דאיניש — איניש הוא [לחמו של האדם — הוא האדם. שכל בעל בית עושה את ככרותיו בצורה שונה, וניכר עליהן של מי הן].

החילוק בין אלומות לכריכות? ⁽⁶⁵⁾

ואמרינן: רבה מתריץ לטעמיה [לשיטתו] — שמדובר שיש בכריכות סימן.

ורבא מתריץ לטעמיה — באופן שמכריז מקום.

ועתה מבארת הגמרא את דבריה:

רבה מתריץ לטעמיה בסימן:

כריכות ברשות הרבים הרי אלו שלו — משום דהכריכות מדרסא ונשחת הסימן. כג-א

ואילו אם נמצאו הכריכות ברשות היחיד, נוטל ומכריז — משום דלא מדרסא, וסומך בעליהן על הסימן שבהן.

והאלומות, בין שנמצאו ברשות הרבים, ובין שנמצאו ברשות היחיד — נוטל ומכריז. כיון דגביהן [כיון שהן גדולות וגבוהות] — לא מדרסא, ואף אם אבדו ברשות הרבים, נותר עליהן הסימן, ולא נשחת.

ורבא מתריץ לטעמיה, בסימן מקום:

כריכות ברשות הרבים הרי אלו שלו —

לומר שכריכות קטנות הן, ואפשר שאבדו דרך נפילה, ולכן ברשות הרבים הרי אלו שלו, משום שהרי סימנם נשחת, ומקום לא הוי סימן, שהרי בדרך נפילה אבדו. אבל ברשות היחיד נוטל ומכריז, שהרי יש בהם סימן. ואילו אלומות, שכבודות הן, ובודאי בדרך הנחה באו, גם ברשות הרבים נוטל ומכריז, שהרי מקום הוי סימן.

66. כתב רש"י, אף על גב דבהדיא תנן בסיפא

הא גופא מנא לן, דהלכה כרב זביד? הרי הוא אמר את דבריו משמיה דרבא, שהוא זה שנחלק על רבה ואמר שמקום הוי סימן! לזה הוצרך הרי"ף ליתן טעם לדבריו שפסק כרב זביד — מסוגיא דלקמן. עיי"ש.

65. כתב מהר"מ שיף, שלולא מחלוקתם היה אפשר לפרש, שאכן סימן העשוי לידרס לא הוי סימן, כרבה, ומקום הוי סימן — כרבא, ואפשר

האובליין⁽⁶⁹⁾. שהמוצא אוכלין בדרכו, אינו רשאי לעבור עליהן ולהניחן שם, אלא צריך להגביהן מן הדרך. לכן ודאי לא נדרסו, שהרי המוצאן ראשון — הגביהן!

ותמהינן: **והא איכא נכרים** שאינם מקפידים על דבר זה, ועשוין הכרות להדרס ברגליהן לפני שעבר שם ישראל!

אף **נכרים** אינם דורסין על האוכלין, משום שהם **חיישי לכשפים**, שסבורים שהונחו שם מחמת כשפים, להכשיל את הדורסין עליהם. ולכן, אף שאינם מגביהין את האוכלין, מכל מקום אינם דורסין עליהם, אלא מניחים

ולא שנא אם נמצאו ברשות הרבים, **ולא שנא** נמצאו ברשות היחיד — **נוטל ומכריז**, ואף שברשות הרבים — עשוין להדרס.

אלמא: סימן העשוי לידרס — הוי סימן! תיובתא דרבה!⁽⁶⁷⁾

אמר לך רבה: אכן סימן העשוי לידרס — לא הוי סימן.

והתם, בככרות, **היינו טעמא** שצריך להכריז אף אם נמצאו ברשות הרבים, משום שככרות אינן עשוין להדרס אף כשהן ברשות הרבים, **משום דאין מעבירין**⁽⁶⁸⁾ על

שהסימן הוא בגופן, סימן העשוי לידרס — הוי סימן. אבל לדברי רבה אי אפשר לחלק כך, שהרי הוא אמר "ואפילו דבר שיש בו סימן", משמע, אפילו שיש סימן בגופו.

68. כתבו רש"י ותוס', דהאי "מעבירין" אינו לשון דריסה, אלא כמו "אין מעבירין על המצוות". אמנם כשהגמרא אומרת לקמן "דכור"ע וכו' ומעבירין על האוכלין", בהכרח הכוונה שדורסין על האוכלין. כי אחרת, הרי אין הסימן נדרס [ריטב"א בשטמ"ק].

69. הקשו באחרונים, הרי בכל אבידה אפשר לומר שאינה עשויה לידרס, משום שאין ישראל רשאי לעבור מעליהם מחמת הלאו של "לא תוכל להתעלם"!

ויש שתירצו, שאכן במקום שאין נכרים, כל אבידה אינה עשויה לידרס. והחילוק בין אוכלין לשאר אבידה הוא רק במקום שיש נכרים, שבשאר אבידות — הנכרים דורסין עליהם. ובאוכלין אינם דורסין, מחשש כשפים. עוד תירצו על פי מה שכתב הפנ"י, שבישראל דריסה שכיח יותר מנטילה, משום

דמתניתין, ככרות של בעל הבית — חייב להכריז, מכל מקום, אידי דאותביה הגמרא לרבא מהרישא של כריכות ברשות הרבים, נקט נמי לאותוביה לרבה מדוקיא דרישא.

אמנם במגן גבורים כתב, שכן דרך הגמרא, להקשות מהרישא כל כמה שיכול. וכבר כתב כך הרמב"ן, והביא ראיה מכמה מקומות בש"ס. עוד תירצו, שמסיפא אי אפשר לדייק, שהרי מסתבר שמדובר ברשות היחיד, דומיא דכריכות ברשות היחיד דסיפא. אבל ברישא הרי ודאי מדובר ברשות הרבים, שהרי מפורש ברישא כריכות ברשות הרבים, והוא הדין ככרות של נחתום, לכן מדויק הגמרא מכאן שככרות של בעה"ב אף ברשות הרבים חייב להכריז.

67. בשמ"ק הביא שיש מקשין, הרי המקשן רצה להוכיח לעיל מכריכות, שסימן העשוי לידרס לא הוי סימן, ואם כן, יכול להקשות בדברי המשנה עצמה מכריכות על ככרות, בלי דברי רבה ורבא! ותירצו, שלולי דברי רבה ורבא היה אפשר לחלק בין ככרות לכריכות. שגבי כריכות שסימנם בקשר, ונשחת על ידי דריסה, אמרינן שסימן העשוי לידרס לא הוי סימן. אבל בככרות,

אותם במקומם.

ותמהינן: **והאיכא בהמה וכלבים**, שדורסין על האוכלין! (70)

ואמרינן: במשנתנו מדובר **באתרא** [במקום] **דלא שכיחי בהמה וכלבים**.

לימא מחלוקת רבה ורבה — **כמחלוקת תנאי** היא:

ששינו במשנתנו: **רבי יהודה אומר: כל דבר שיש בו שינוי — חייב להכריז**.

ביצד?

מצא עיגול ובתוכו חרס, ככר ובתוכו מעות.

מכלל דתנא קמא סבר, שאף בכהאי גוונא — הרי אלו שלו.

סברוה לומדי בית המדרש, **דכולי עלמא**, תנא קמא ורבי יהודה, **סוברים שסימן הבא לפעמים מאיליו**, כגון המקרים של משנתנו,

חרס הנתון בעגול, ומעות הנתונות בככר, שפעמים שהם נופלין לעגול ולככר בלא משים, ולא שנתכוונו בעליהם להניחם שם — **הוי סימן**. משום שאנו אומרים שהבעלים נתנום שם לשם סימן, ולא נפל מאליו (71).

ועוד הניחו לומדי בית המדרש, שכולי עלמא **סוברים שמעבירין על האוכלין**. ואם כן, הרי זה סימן העשוי לידרס.

מאי לאו — בסימן העשוי לידרס, אי הוי סימן או לא — קא מיפלגי.

מר, תנא קמא, סבר, שסימן העשוי לידרס לא הוי סימן. ולכן, אם מצא עגול ובתוכו חרס, ככר ובתוכו מעות — אין זה סימן.

ומר, רבי יהודה, סבר: סימן העשוי לידרס — הוי סימן, ולכן חייב להכריז!

אמר רב זביר משמיה דרבא: אי סלקא דעתך דקא סבר תנא קמא סימן העשוי לידרס —

לא הוי סימן, ומעבירין על האוכלין, אם כן, כשמצא ככרות של בעל הבית ברשות הרבים — אמאי מכריז עליהם? אמנם יש

הדורסין דרך הילוכם [ובשטמ"ק כתב, ששכח יותר שיטלום בני אדם הרואים, מאכילת כלבים ובהמות. אבל לחשש השחתת הסימן — די בכל דהו].

71. כך כתב רש"י, וכן כתב הרמב"ם. ותוס' הקשו עליו, הרי אין דרך לתת מעות בככר לסימן! וכתבו, דהטעם דהוי סימן, משום דאימור שידע בעל הככר שנפלו לתוכה מעות. עיי"ש. ועיין בסמ"ע [רס"ב סק"ל] שכתב כטעם התוס', אף שבשו"ע הביא את לשון הרמב"ם. ועיין במגן גבורים מה שכתב בזה.

שיש הרבה אופנים שפטור ממצות השבת אבידה. ולכן, מצד השבת אבידה, אפשר שלא יגביה, שהרי יש אופנים הרבה שאינו חייב להשיב. אבל באוכלין, בכל אופן חייב להגביה.

70. הקשו התוס', גם לרבא תקשה, הא איכא בהמה וכלבים דאכלי להו! ותירצו, שמדובר בככרות גדולות שאי אפשר שיאכלום.

ובפני יהושע תירץ, שאכן מחמת ספק אחד, אין המוצא נפטר מהכרזה. ומה שהקשתה הגמרא "והא איכא בהמה וכלבים", היינו משום שיש עוד ספק, שמא ידרסו עליו. ואף שאין מעבירין על האוכלין, מכל מקום איכא מיעוט

בהם סימן, אבל הרי זהו סימן העשוי לידרס?! (72)

אלא אמר רב זביד משמיה דרבא: דכולי עלמא סברי, שפימן העשוי לידרס — הוי סימן, וכולי עלמא סברי שמעבירין על האוכלין⁽⁷³⁾. ולכן אם מצא ככרות של בעל הבית ברשות הרבים, אף שעשויין לידרס שם, שהרי מעבירין על האוכלין, מכל מקום — חייב להכריז, כיון שסימן העשוי לידרס — הוי סימן.

והבא — בסימן הבא מאיליו קא מיפלגי, אם הוא נחשב סימן — או לא.

דתנא קמא סבר: סימן הבא מאיליו — לא הוי סימן, ולכן הרי אלו שלו.

ורבי יהודה סבר: סימן הבא מאיליו — הוי סימן, ולכן חייב להכריז.

ורבה אמר לך: דכולי עלמא סוברים שפימן העשוי לידרס — לא הוי סימן, וכן כולי עלמא סוברים שאין מעבירין על האוכלין. ולכן, המוצא ככרות של בעל הבית ברשות הרבים — חייב להכריז, שהרי אינן עשויין להדרס, כיון שאין מעבירין על האוכלין.

והבא, בסימן הבא מאיליו קמיפלגי, אם סימן הוא — או לא.

תנא קמא סבר: לא הוי סימן, ולכן הרי אלו שלו.

ורבי יהודה סבר: הוי סימן, ולכן חייב להכריז.

איכא דאמרי, שמאמר הגמרא: "לימא כתנאי", נאמר לגבי "אין מעבירין על האוכלין":

הרי זה שלא כדברי רבן גמליאל במסכת עירובין, ולא מצינו מי שנחלק עליו בדבר זה! הרי היה יכול להעמיד שנחלקו בסימן הבא מאיליו אי הוי סימן, והיינו אף אם אין מעבירין על האוכלין!

ותירצו, שאכן רבא אינו סובר שמעבירין על האוכלין, אלא שהשיב למקשה לסברתו, שאין הכרח לומר שחולקין בסימן העשוי לידרס, אלא שכ"ע סוברים שהוי סימן, ומעבירין על האוכלין, ונחלקו בסימן הבא מאיליו.

ובמגן גבורים כתב, שהרי במסכת עירובין שם אמר ר"י משום רשב"י: "לא שנו שאין מעבירין אלא בדורות הראשונים. אבל בדורות האחרונים דשכיחי כשפים — מעבירין". והרי המשנה נכתבה אחר רשב"י, אם כן, בזמן המשנה היו מעבירין על האוכלין. ובחי' החת"ס שם איתא, שמשנתנו מדברת בזמן שישראל עדיין לא היו פרוצין בכשפים.

72. הקשה המגן גבורים, וכי לא ידע בעל אוקימתא זו שיש להקשות למה מודה ת"ק בככרות של בעה"ב ברשות הרבים שחייב להכריז?

ותירץ, דסבירא ליה לבעל אוקימתא זו, שרק סימן הבא מאיליו — נדרס בקלות, וכן קשר שבכריכות, נשחת בקל על ידי דריסה. אבל סימן שבככרות של בעה"ב, שהוא בגוף הככר, אינו נשחת בדריסה.

ועיין בשטמ"ק שכתב, שלבעל אוקימתא זו בככרות של נחתום לכולי עלמא הרי אלו שלו, ובככרות של בעה"ב איכא מח' ת"ק ור"י. והסיפא דאמרינן שככרות של בעה"ב חייב להכריז — כר"י היא.

73. הקשו האחרונים [פנ"י, מהר"ם שיף ועוד], למה העמיד רבא בכך, שמעבירין על האוכלין,

והבא — בסיומן הבא מאיליו קא מיפלגני.

דתנא קמא סבר: סיומן הבא מאיליו — לא הוי סימן.

ורבי יהודה סבר: הוי סימן.

ורבה אמר לך: דכולי עלמא סברי שסימן העשוי לידרם — לא הוי סימן, וכן כולי עלמא סוברים שאין מעבירין על האוכלין.

והבא — בסיומן הבא מאיליו קא מיפלגני.

תנא קמא סבר: סיומן הבא מאיליו — לא הוי סימן.

ורבי יהודה סבר: הוי סימן⁽⁷⁴⁾.

אמר רב זביד משמיה דרבא: כך הוא כללא דאבידתא⁽⁷⁵⁾: כיון ששמענוהו לבעל האבידה דאמר: "ווי לה לחפרון כים" [חבל על ההפסד שנגרם לין] — סימן הוא שמיאש ליה מינה [נתייאש ממנה]⁽⁷⁶⁾, אף שלא אמר כן בפירוש.

ואמר רב זביד משמיה דרבא: הלכתא, אם

סברוה לומדי בית המדרש, דכולי עלמא, בין תנא קמא ובין רבי יהודה, סוברים שסימן הבא מאיליו הוי סימן, וכן כולי עלמא סוברים שסימן העשוי לידרם — לא הוי סימן.

מאי לאו — במעבירין על האוכלין קא מיפלגני תנא קמא ורבי יהודה. דמר, תנא קמא, סבר: מעבירין על האוכלין, ולכן, כיון שסימן העשוי לידרם הוא, לא הוי סימן, והרי אלו שלו.

ומר, רבי יהודה, סבר: אין מעבירין על האוכלין, ואין זה סימן העשוי לידרם, ולכן חייב להכריז!

אמר רב זביד משמיה דרבא: אי סלקא דעתך שסבר תנא קמא שסימן העשוי לידרם לא הוי סימן, ומעבירין על האוכלין, ולכן הרי אלו שלו, אם כן, כשמצא בברות של בעל הבית ברשות הרבים — אמאי מכריז? הרי הסימן שבהן עשוי לידרם, ולא הוי סימן!

אלא אמר רב זביד משמיה דרבא: דכולי עלמא סברי: סימן העשוי לידרם — הוי סימן, וכן כולי עלמא סברי שמעבירין על האוכלין.

74. בקונטרסי שעורים דקדק, למה נקט רב זביד "כללא דאבידתא", היה לו לומר "כללא דיאוש", שהרי זהו כלל בגדרי יאוש!

והוכיח מכאן, שאין היאוש מתיר, אלא שאבידה שכה אבודה ממנו עד שהבעלים מתייאשים ממנה — התירתה התורה.

76. כתבו הראשונים, דהיינו דווקא בדבר שיש בו סימן. אבל בדבר שאין בו סימן, אף שלא שמענו שנתייאש, כיון שידע שנפל ממנו — הוי

74. נחלקו הפוסקים להלכתא בסימן הבא מאיליו. הרא"ש פסק כת"ק, משום שהלכה כרבים. והרמב"ם [פ"טו מגזילה ואבידה הל' י"א] פסק כרבי יהודה [ולשון הרמב"ם "שלא עשאוים בעליהם אלא לסימן" — כטעמו של רש"י]. וכתב הכס"מ, שפסק הרמב"ם כך, משום שהוא גורס במשנה בדברי ת"ק: "דברי רבי מאיר", וקיימא לן דרבי מאיר ורבי יהודה — הלכה כרבי יהודה.

מצא כריכות ברשות הרבים — הרי אלו שלו, משום שברשות הרבים מקום אינו סימן, הואיל ומנשפתא ברגלי אדם ובהמה.

ואילו כשמצא כריכות ברשות היחיד, אזי הדין הוא כך:

אי נמצאו בצורה כזו שניכר שאבדו דרך נפילה, ולא הונחו שם מדעת — הרי אלו שלו. משום שאין יכול להכריז מקום, שהרי הבעלים אינם יודעין היכן נפלה מהם האבידה.

אבל אי נמצאו דרך הנחה [שניכר שהניחם בעליהם שם, ולא נפלו מהם] — נוטל את הכרות, ומכריז מקום. שאם יניחם וילך, עלול לבוא נכרי וליטלם.

וזה וזה, כריכות ברשות הרבים, וברשות היחיד בדרך נפילה, שפסקנו שהרי אלו שלו — היינו בדבר שאין בו סימן.

אבל בדבר שיש בו סימן, לא שנא נמצא ברשות הרבים, ולא שנא נמצא ברשות היחיד, בין דרך נפילה, ובין דרך הנחה — חייב להכריז [והיינו לטעמו של רבא, שסובר שסימן העשוי לידרס — הרי סימן.

ולכן, אף אם נמצא ברשות הרבים — חייב להכריז].

שנינו במשנתנו: ומחרוזות של דגים וכו' הרי כג-ב אלו שלו, משום שאין בהם סימן.

ותמהינן: אמאי הרי אלו שלו? להוי [שיהא] הקשר שקשורים בו הדגים סימן, ויהא חייב המוצא להכריז על האבידה! (77)

ומתריצין: במשנתנו מדובר שהדגים קשורים בקטרא דציידא [בקשר הדייגים], דכולי עלמא הכי מקטרי [שכולם קושרין באותה צורה], ואם כן, אין הקשר סימן.

ותמהינן: ולהוי מנין סימן? כלומר, שיהא מנין הדגים שחרוזים במחרוזת סימן!

ומתריצין: מדובר במקום שנהגו הדייגים לחרוז במנינא דשוין. שחורזין מספר קבוע של דגים במחרוזת, ולכן אין המנין סימן, שהרי בכל המחרוזות יש אותו מנין.

בעו מיניה מרב ששת: אבידה שאין בגופה סימן, אבל אפשר לתת סימן במנין החפצים שנמצאו, האם הוי סימן להחזיר אבידה על פיו, או לא הוי סימן? (78)

יאוש.

פשוט לגמרא שהוי סימן, היינו בקשר של שטרות. אבל בקשר של מחרוזות, שכל אחד קושר בצורה שונה, לכולי עלמא הוי סימן [וגבי שאלת הגמרא להלן "ולהוי מנין סימן" כתב הריטב"א, דודאי בדרך קושיא היא, שהרי קיימא לן שמנין הוי סימן].

78. כך היא הגירסא לפנינו, וכן גרס הרא"ש, וכן הגיה הרש"ל. אבל הרי"ף ועוד ראשונים גורסים ששאלו מרב ששת אם משקל הוי סימן. וטעם הגורסין כגירסא ראשונה, משום דאי

77. הרמב"ן מפרש, שאין שאלת הגמרא בדרך קושיא, שפשוט לו למקשן שקשר הוי סימן, אלא בדרך דקדוק. דהיינו, אם קשר הוי סימן, צריך להחזיר את המחרוזות בסימן הקשר, אלא ודאי שקשר אינו סימן!

אמנם הריטב"א [בשמ"ק] כתב, שפשוט היה למקשן שקשר הוי סימן, ושאל בדרך קושיא: "להוי קשר סימן!" ומה שמשמע מהגמרא לעיל [כ' ב] "שמעת מינה קשר סימן", שלא היה